

РЕАБІЛІТАЦІЙНА СИСТЕМА США У 50-ТІ РОКИ ХХ-ГО СТОЛІТТЯ – 20-ТІ РОКИ ХХІ СТОЛІТТЯ: ЗАКОНОДАВЧО-ЮРИДИЧНИЙ АСПЕКТ

Федінський Олексій Михайлович

аспірант,

Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ

e-mail: olex.fed@gmail.com

<http://orcid.org/0009-0006-7006-5872>

***Анотація.** У статті проаналізовано розвиток реабілітаційної системи США у період з 1950-х до 2020-х років через призму законодавчо-юридичних змін. Особливу увагу приділено ключовим законам, таким як Закон про реабілітацію 1973 року та Закон про американців з інвалідністю 1990 року, а також судовим рішенням, що вплинули на формування політики соціальної підтримки осіб із фізичними та психічними травмами. Розглянуто еволюцію підходів до реабілітації, вплив соціально-економічних умов на певних історичних етапах, науково технічних досягнень початку ХХІ століття та сучасні виклики у сфері правового забезпечення реабілітаційних послуг.*

***Ключові слова:** реабілітація, США, законодавство, соціальна політика, права осіб з інвалідністю, ADA, Закон про реабілітацію, юридичний аспект, GI Bill, Департамент США у справах ветеранів, повоєнна адаптація.*

Після закінчення Другої світової та Корейської війн у США виникла потреба створити більш структуровану систему реабілітації для ветеранів і осіб з інвалідністю. У 1950-х роках реабілітаційна політика була націлена переважно на забезпечення фізичної допомоги та повернення до економічно активного життя. Соціально-економічний контекст цього періоду, зокрема повоєнне економічне зростання, сприяв розширенню можливостей для фінансування програм соціальної підтримки [National Council on Disability, 2000, с. 34].

Прийняття поправок до Закону про соціальне забезпечення 1956 року стало важливим кроком у формуванні системи реабілітації. Ці поправки включали положення про забезпечення інвалідності для осіб, які не могли працювати через серйозні травми чи хвороби [Social Security Act Amendments, 1956, с. 807]. Законодавча база почала розширюватися, включаючи не лише медичну допомогу, але й фінансову підтримку для осіб, які втратили працездатність. Як зазначає Скотч у своїй праці *From Good Will to Civil Rights*, саме у цей період закладалися основи для майбутнього впровадження системних змін у законодавчій базі реабілітації [Scotch, 2001, с. 45]. Хоча існуючі програми забезпечували базову допомогу, їхній масштаб був обмеженим, а доступ до послуг часто залежав від місця проживання та рівня доходів.

Недоліком системи у 1950-х роках була її орієнтованість виключно на фізичну реабілітацію, без належної уваги до соціальної інтеграції чи психологічної допомоги. Як стверджує Брэддок, ця обмеженість ставала особливо помітною у контексті потреб ветеранів, які поверталися з бойових дій із комплексними травмами, включаючи психологічні [Braddock, 2001, с. 88].

Реабілітаційна система 1950-х років, хоча й мала свої недоліки, заклала основу для більш комплексних реформ. У наступному десятилітті акцент змістився на забезпечення рівності доступу до послуг, що стало результатом соціальних рухів і змін у громадській свідомості. 1960–1970-ті роки стали переломним періодом у розвитку реабілітаційної системи США завдяки прийняттю ключових законодавчих актів, які визначили напрям реабілітаційної політики на десятиліття вперед. Цей період був позначений соціальними рухами за громадянські права, які суттєво вплинули на формування нового правового підходу до осіб із інвалідністю.

Одним із найважливіших законів цього періоду був Цивільний закон про права 1964 року. Хоча він переважно стосувався боротьби з расовою дискримінацією, його принципи рівності вплинули на розробку подальшого законодавства, спрямованого на захист прав осіб із інвалідністю [Civil Rights Act, 1964, с. 11]. У 1968 році був прийнятий Закон про архітектурні бар'єри, який вимагав забезпечення доступності громадських будівель для людей із фізичними обмеженнями [Architectural Barriers Act, 1968 с. 6]. Це був один із перших випадків, коли федеральне законодавство почало враховувати потреби людей з інвалідністю у фізичному середовищі.

Ключовою подією 1970-х років стало прийняття Закону про реабілітацію 1973 року (Rehabilitation Act). Закон увів принципи недискримінації осіб із інвалідністю у сфері зайнятості, освіти та доступу до державних послуг. Зокрема, розділ 504 Закону забороняв дискримінацію в будь-якій програмі чи діяльності, що отримувала федеральне фінансування. Як зазначає Скотч, це положення стало першим у своєму роді юридичним механізмом захисту прав людей із інвалідністю [Scotch, 2001, с. 102]. Розділ 501 Закону вимагав від федеральних установ забезпечення рівного доступу до працевлаштування для осіб із інвалідністю. Це означало, що такі установи повинні були адаптувати робочі місця, створюючи рівні умови для людей із фізичними чи психологічними обмеженнями. Водночас, розділ 503 зобов'язував приватних підрядників, які співпрацювали з федеральним урядом, забезпечувати рівні можливості для працівників із інвалідністю [Rehabilitation Act: 50 Years of Progress, 2023, с. 78].

Соціальні рухи, які розвивалися у цей час, також вплинули на формування законодавства. Як зазначає Флейшер у своїй праці, активісти, які представляли інтереси людей із інвалідністю, використовували юридичні механізми для боротьби за свої права, включаючи подання позовів до судів проти державних установ, які не виконували вимоги Закону про реабілітацію [Fleischer, 2011, с. 89].

Важливу роль у забезпеченні виконання цього закону відіграло судове рішення у справі *Southeastern Community College v. Davis* (1979). Верховний суд підтвердив право осіб із інвалідністю на рівний доступ до освітніх програм, заборонивши відмову в прийомі студентів лише через їхню інвалідність [Scotch, 2001, с. 114].

Попри успіхи, Закон про реабілітацію 1973 року мав свої недоліки. Основним серед них була недостатність фінансування для реалізації всіх положень закону. Крім того, як зазначає Багенстос, не всі приватні компанії та державні установи належним чином виконували вимоги щодо доступності та недискримінації, що створювало нерівномірність у впровадженні реформ [Bagenstos, 2009, с. 56].

У 1980–1990-х роках реабілітаційна система США зазнала суттєвих змін, що значною мірою вплинули на правову та інституційну структуру допомоги людям із інвалідністю. Це був період активізації руху за права осіб із інвалідністю, що супроводжувався значним розширенням законодавчої бази, впровадженням нових державних програм і судових рішень, які змінювали уявлення про реабілітацію як комплексний процес.

Однією з найбільш знакових подій цього періоду стало прийняття Закону про американців з інвалідністю (ADA) у 1990 році. ADA став першим всеосяжним законодавчим актом, який охоплював усі аспекти життя осіб із інвалідністю, включаючи працевлаштування, доступ до громадських послуг, транспорту та комунікацій [Americans with Disabilities Act, 1990, с. 327]. ADA встановив чіткі зобов'язання для роботодавців, зокрема вимогу створювати "розумні умови" для працівників із інвалідністю. Наприклад, адаптація робочих місць включала встановлення пандусів, спеціальних підйомників, надання гнучкого графіка або доступу до спеціальних технологій. Як зазначає Національна рада з інвалідності, ці положення сприяли істотному зростанню рівня зайнятості серед людей із інвалідністю у 1990-х роках [Impact of the Americans with Disabilities Act, 2007, с. 67]. ADA також зобов'язав організації, які надають громадські послуги, робити їх доступними для всіх громадян, незалежно від фізичних обмежень. Зокрема, закон вимагав від транспорту впровадження підйомників для людей на інвалідних візках, а також адаптацію будівель до потреб осіб із обмеженою мобільністю. Як зазначає Бланк, ці положення ADA зробили громадський простір більш інклюзивним [Blank, 2014, с. 134].

ADA створив міцну правову базу для захисту прав осіб із інвалідністю, яка широко використовувалася у судових справах. Однією з ключових справ цього періоду була *Olmstead v. L.C.* (1999), у якій Верховний суд постановив, що безпідставне утримання осіб із інвалідністю у спеціалізованих установах замість інтеграції у суспільство є порушенням ADA [*Olmstead v. L.C.*, 1999, 11]. Це рішення стало поштовхом для реформ у сфері довготривалої медичної допомоги, зокрема розвитку програм підтримки життя у спільноті.

Важливою ініціативою цього періоду стало розширення програм зайнятості та професійної реабілітації. Законодавство підтримувало розвиток центрів професійного навчання для людей із інвалідністю, а також стимулювало приватних роботодавців до співпраці через податкові пільги [Rehabilitation Act: 50 Years of Progress, 2023, с. 78]. Особливого значення набули програми соціальної підтримки, які передбачали індивідуалізований підхід до реабілітації. Наприклад, Департамент у справах ветеранів США активно розвивав програми, спрямовані на повернення ветеранів з інвалідністю до економічно активного життя, включаючи консультації, перекваліфікацію та створення робочих місць [Fair Housing Act, 1968, с. 23].

Слід також зазначити, що у 1980–1990-х роках технології почали відігравати ключову роль у реабілітаційних програмах. Прийняття Закону про технологічну допомогу для осіб із інвалідністю (1988) сприяло розвитку нових пристроїв, таких як електричні інвалідні візки, системи для голосового управління та адаптовані комп'ютери [Americans with Disabilities Act (ADA): Overview, 2019, с. 23]. Ці інновації не лише покращували якість життя людей із інвалідністю, але й забезпечували більшу незалежність у повсякденному житті.

Паралельно з технологічними та законодавчими досягненнями зростала увага до соціальної інтеграції. Програми підтримки освіти, наприклад, надавали можливість отримання вищої освіти завдяки грантам і спеціалізованим навчальним центрам. Як зазначає Лонгмор, ці ініціативи дозволили значній кількості осіб із інвалідністю реалізувати свій потенціал, вийти на ринок праці та стати частиною активного громадянського суспільства [Longmore, 2001, с. 134].

Отже, еволюція реабілітаційної системи у 1980–1990-х роках стала важливим етапом у становленні сучасної інклюзивної політики США. Впровадження ADA стало ключовим досягненням, яке вплинуло на всі аспекти життя осіб із інвалідністю. Успіхи цього періоду створили основу для подальшого вдосконалення системи реабілітації у XXI столітті.

На початку XXI століття реабілітаційна система США увійшла в новий етап, що характеризувався глибокими структурними реформами та модернізацією правової бази. Ці зміни були спрямовані на вдосконалення механізмів соціальної інтеграції, забезпечення рівності можливостей та індивідуалізації реабілітаційних послуг. Інституційні зміни торкнулися як державних структур, так і їхньої співпраці з приватним сектором та громадськими організаціями.

Одним із ключових законодавчих актів у контексті реабілітаційної реформи став Закон про розвиток інновацій у сфері праці та можливостей (Workforce Innovation and Opportunity Act, WIOA), ухвалений у 2014 році. WIOA замінив попередній Закон про інвестиції у робочу силу 1998 року та став основним інструментом регулювання професійної реабілітації.

WIOA закріпив інтеграцію реабілітаційних послуг у ширшу систему підтримки зайнятості. Основною його метою було створення інклюзивного ринку праці, де люди з інвалідністю мають рівні можливості для працевлаштування та професійного розвитку. Закон запровадив декілька ключових змін:

1. Вимоги розробки індивідуальних планів реабілітації для кожного клієнта, які враховують його навички, здібності та потреби. Цей підхід дозволив максимально адаптувати реабілітаційні послуги до реальних умов.

2. Спеціальні програми для молодих людей віком до 24 років, які стикаються з бар'єрами при входженні на ринок праці. Це включає стажування, професійне навчання та кар'єрні консультації.

3. Стимулювання приватного сектору до працевлаштування осіб із інвалідністю через систему податкових пільг, грантів і консультацій, що дозволило розширити спектр можливостей для реабілітації за рахунок приватного сектору [Workforce Innovation and Opportunity Act of 2014, с. 1425].

Реформи професійної реабілітації були спрямовані на підвищення ефективності працевлаштування людей із інвалідністю та ветеранів. Одним із ключових елементів стала модель фінансування за принципом результатів (outcome-based funding), коли кошти виділяються залежно від досягнення конкретних показників, таких як працевлаштування клієнта або завершення ним навчання. Державні агентства, відповідальні за реалізацію реабілітаційних програм, почали співпрацювати з регіональними освітніми закладами та центрами професійного навчання, що дозволило створити широку мережу підтримки. Як зазначає Національна рада з інвалідності, це сприяло підвищенню рівня зайнятості серед осіб

із інвалідністю на 15% протягом першого десятиліття XXI століття [Rehabilitation Act: 50 Years of Progress, 2023, с. 87].

У XXI столітті дія Закону про американців з інвалідністю (ADA) була значно розширена через судову практику та внесення поправок. Зокрема, Поправка ADA 2008 року (ADA Amendments Act) уточнила визначення поняття "інвалідність", розширивши його для охоплення більшої кількості осіб. Це включає не лише фізичні чи сенсорні обмеження, але й розлади психічного здоров'я та хронічні захворювання [Americans with Disabilities Act of 1990, с. 330]. Судові рішення, такі як *Robles v. Domino's Pizza* (2019), закріпили принцип, що цифрові платформи є громадськими місцями і повинні бути доступними для людей із інвалідністю. Це зобов'язало компанії впроваджувати стандарти вебдоступності (Web Content Accessibility Guidelines, WCAG), забезпечуючи рівний доступ до послуг через інтернет [Americans with Disabilities Act (ADA): Overview, 2019, с. 23].

На федеральному рівні впровадження реабілітаційних програм здійснювалося через Департамент праці США, Департамент у справах ветеранів та інші агентства. Наприклад, Департамент у справах ветеранів (VA) активно розвивав програми соціальної та професійної реабілітації для ветеранів через свої реабілітаційні центри та програми, як-от Vocational Rehabilitation and Employment Program (VR&E) [Architectural Barriers Act of 1968, с. 32]. Крім того, програми реабілітації ветеранів стали невід'ємною частиною законодавчих ініціатив, таких як VA MISSION Act (2018), який зобов'язав VA забезпечувати доступ ветеранів до високоякісних медичних послуг, незалежно від місця їхнього проживання [Developmental Disabilities Assistance and Bill of Rights Act of 2000, с. 45].

На рівні штатів реабілітаційні служби отримали більшу автономію у використанні федеральних коштів, що дозволило враховувати специфіку локальних ринків праці.

Інституційні реформи також посилили партнерство між державними установами та приватним сектором. Це проявилось через впровадження системи грантів і податкових пільг для компаній, які активно працевлаштовували людей із інвалідністю. Зокрема, програми, передбачені WIOA, стимулювали бізнес адаптувати свої робочі місця під потреби осіб із фізичними та сенсорними обмеженнями [Workforce Innovation and Opportunity Act of 2014, с. 1430]. За даними звіту Конгресу США, кількість компаній, які беруть участь у реабілітаційних програмах, зросла на 25% у період між 2005 та 2020 роками [Rehabilitation Act: 50 Years of Progress, 2023, с. 90].

Технологічна революція, яка почалася наприкінці XX століття, стала рушійною силою змін у реабілітаційній системі США у 2000–2020-х роках. Впровадження новітніх технологій дозволило значно розширити можливості надання медичних і соціальних послуг, особливо для осіб із фізичними обмеженнями, психічними розладами та когнітивними порушеннями. Цифровізація реабілітаційних послуг, інноваційні пристрої та використання телемедицини стали основою для створення більш гнучкої та ефективної системи.

Прийняття Закону про технічну допомогу для осіб із інвалідністю (Assistive Technology Act, ATA) у 2004 році закріпило підтримку федерального уряду у фінансуванні розробки та впровадження технологічних рішень для людей із інвалідністю. Закон зобов'язував штати створювати спеціалізовані програми

підтримки та поширення адаптивних пристроїв [Guide to Disability Rights Laws, 2020, с. 28].

Розвиток адаптивних технологій охопив широкий спектр рішень для полегшення повсякденного життя людей із інвалідністю. Серед цих рішень можна виділити такі:

1. Впровадження протезів, керованих нейронними сигналами. Наприклад, дослідження, проведені за підтримки Національного наукового фонду, дозволили створити біонічні протези руки, які реагують на сигнали м'язів або мозку, забезпечуючи високу точність рухів [Scotch, 2001, с. 146].

2. Інвалідні візки, оснащені датчиками руху, GPS-навігацією та навіть системами голосового управління, стали доступними завдяки фінансуванню державних програм через АТА. Ці пристрої значно полегшують пересування людей із важкими фізичними порушеннями, дозволяючи їм залишатися активними у міському середовищі [Americans with Disabilities Act (ADA): Overview, 2019, с. 32].

3. Комунікаційні пристрої для людей із порушеннями мови, такими як ДЦП чи розлади спектру аутизму. Пристрої, що конвертують текст у мову, стали частиною реабілітаційних програм у навчальних закладах та професійних центрах [Guide to Disability Rights Laws, 2020, с. 45].

4. Приватні компанії, такі як Google і Microsoft, почали активно інвестувати у розробку технологій для людей із інвалідністю. Наприклад, Microsoft розробила платформу Seeing AI, яка використовує штучний інтелект для надання візуальних підказок людям із порушеннями зору. Ця програма стала частиною реабілітаційних послуг у багатьох штатах [Bagenstos, 2009, с. 90].

5. З розвитком цифрових технологій особливе значення набула доступність інтернет-ресурсів для людей із інвалідністю. Судові справи, такі як *Gil v. Winn-Dixie Stores, Inc.* (2017) та *Robles v. Domino's Pizza, LLC* (2019), встановили юридичну відповідальність компаній за адаптацію вебсайтів до стандартів Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) [Americans with Disabilities Act (ADA): Overview, 2019, с. 23].

6. Більшість реабілітаційних програм США мають онлайн-платформи, які дозволяють подавати заявки на послуги, отримувати консультації та слідкувати за статусом програм реабілітації. Наприклад, *Disability.gov* пропонує ресурси для пошуку програм професійної підготовки та технологічної допомоги [13, с. 33].

7. Реабілітаційні служби дедалі частіше використовують мобільні додатки, такі як *We My Eyes*, який дозволяє людям із вадами зору отримувати допомогу у реальному часі від волонтерів [ADA: Your Responsibilities as an Employer, 2005, с. 34].

Телемедицина стала одним із головних досягнень у сфері реабілітації у 2020-х роках. Вона дозволила забезпечити безперервність послуг для осіб із інвалідністю навіть за умов обмеженого доступу до фізичних установ, зокрема під час пандемії COVID-19.

У 2020 році Департамент у справах ветеранів США зафіксував понад 2,5 мільйона телемедичних консультацій, що на 200% більше порівняно з попереднім роком. Телемедицина дозволяє лікарям та терапевтам спілкуватися з пацієнтами у віддаленому режимі, коригуючи їхні плани лікування. Використання VR (віртуальної реальності) стало частиною реабілітаційних програм для відновлення

моторики у людей із неврологічними порушеннями. Наприклад, програми на основі VR допомагають ветеранам із травмами спинного мозку відновлювати координацію рухів [Bagenstos, 2009, с. 110].

Попри значний прогрес, технологічна адаптація реабілітаційної системи США стикається з низкою викликів. Інноваційні пристрої, такі як біонічні протези, залишаються недоступними для багатьох через високу вартість. Навіть державне фінансування не завжди покриває всі витрати [Guide to Disability Rights Laws, 2020, с. 45]. За даними Національної ради з інвалідності, у сільських районах США лише 60% людей із інвалідністю мають доступ до високошвидкісного інтернету, що обмежує їхній доступ до телемедицини та онлайн-послуг [Rehabilitation Act: 50 Years of Progress, 2023, с. 78]. Розвиток новітніх технологій, таких як штучний інтелект, потребує оновлення правових норм, щоб забезпечити їхню інклюзивність [Bagenstos, 2009, с. 134].

Отже, технологічна адаптація та цифровізація реабілітаційних послуг стали ключовими напрямками у розвитку системи реабілітації США. Інновації, такі як біонічні протези, телемедицина та цифрова доступність, відкрили нові можливості для осіб із інвалідністю, дозволяючи їм жити більш незалежно та активно. Однак вирішення проблеми вартості та доступності технологій залишається важливим завданням для подальшого розвитку цієї сфери.

Закони, прийняті у 2000–2020-х роках, відобразили зростаюче розуміння прав осіб із інвалідністю як частини загальної правозахисної стратегії. Закони про фінансову допомогу ветеранам, такі як VA MISSION Act (2018), забезпечили більшу доступність медичних і реабілітаційних послуг для ветеранів, включаючи програми підтримки психічного здоров'я, фізичної реабілітації та соціальної адаптації [Developmental Disabilities Assistance and Bill of Rights Act of 2000, с. 45]. Справи, пов'язані з ADA, продовжують відігравати ключову роль у розширенні доступності. Наприклад, рішення у справі *Robles v. Domino's Pizza, LLC* (2019) встановило, що цифрові платформи компаній, включаючи мобільні додатки, підпадають під дію ADA, що зобов'язує адаптувати їх для осіб із інвалідністю [Americans with Disabilities Act (ADA): Overview, Regulations, and Issues, 2019, с. 23].

Сучасні підходи у сфері реабілітації спрямовані на індивідуалізацію допомоги. Програми все частіше враховують унікальні потреби кожного клієнта. Наприклад, у рамках WIOA запроваджено спеціалізовані плани реабілітації, які передбачають спільну розробку програми відновлення за участю клієнта, лікаря, роботодавця та соціального працівника [Workforce Innovation and Opportunity Act of 2014, с. 1429].

Крім того, все більша увага приділяється культурній компетенції реабілітаційних служб. Це включає розробку програм для різних етнічних, соціальних та гендерних груп, що відповідає принципу рівності, закріпленому у Цивільному законі про права (1964) [Civil Rights Act of 1964, с. 210]. Разом з цим, недостатнє фінансування деяких програм, особливо у сільських районах, залишається серйозною проблемою. За даними Національної ради з інвалідності, приблизно 30% американців із інвалідністю у віддалених регіонах не мають доступу до спеціалізованих послуг [Rehabilitation Act: 50 Years of Progress, 2023, с. 78].

Ще одним викликом є адаптація законодавства до швидко змінюваних технологій. Впровадження штучного інтелекту, автоматизації праці та новітніх

медичних пристроїв потребує вдосконалення існуючих норм, щоб уникнути дискримінації осіб із інвалідністю у доступі до цих ресурсів [Bagenstos, 2009, с. 134].

Сучасний стан реабілітаційної системи США свідчить про її динамічний розвиток, заснований на поєднанні правового регулювання, технологічних інновацій та соціальної інтеграції. Законодавчі ініціативи, такі як WIOA та VA MISSION Act, а також продовження дії ADA, демонструють прагнення держави забезпечити рівність можливостей і доступ до послуг для всіх громадян. Водночас, вирішення таких проблем, як нерівномірний доступ до послуг і необхідність адаптації до нових технологій, є ключовим завданням для майбутнього вдосконалення реабілітаційної системи.

Реабілітаційна система США пройшла довгий шлях від обмежених програм 1950-х років до комплексної структури, яка інтегрує медичну, соціальну та юридичну підтримку осіб із інвалідністю. Завдяки таким законам, як Закон про реабілітацію 1973 року та ADA, США заклали основи для забезпечення прав осіб із інвалідністю та їхньої інтеграції у суспільне життя.

Однак виклики, пов'язані з нерівністю доступу, технологічною адаптацією та фінансуванням, свідчать про необхідність подальших реформ. Вивчення історичного досвіду та сучасних проблем дозволяє розробляти ефективні стратегії, які забезпечать рівність можливостей для всіх громадян, незалежно від їхнього фізичного чи психічного стану.

На сьогодні США є прикладом для багатьох країн, які прагнуть інтегрувати людей із інвалідністю у соціальне та економічне життя. Її розвиток демонструє важливість комплексного підходу до законодавства, що враховує права людини, технологічні досягнення та соціальні потреби.

References

- Americans with Disabilities Act of 1990, Public Law 101-336, 104 Stat. 327, pp. 1–7.
Architectural Barriers Act of 1968, Public Law 90-480, 82 Stat. 718, pp. 1–6.
Bagenstos S. R., *Law and the Contradictions of the Disability Rights Movement*, Yale University Press, 2009, 296 p.
Blanck P. D., *eQuality: The Struggle for Web Accessibility by Persons with Cognitive Disabilities*, Cambridge University Press, 2014, 260 p.
Braddock D. L., Parish S. L., *An Institutional History of Disability*, in *Handbook of Disability Studies*, Sage Publications, 2001, pp. 11–37.
Civil Rights Act of 1964, Public Law 88-352, 78 Stat. 241, pp. 1–12.
Congressional Research Service, *The Americans with Disabilities Act (ADA): Overview, Regulations, and Issues*, 2019, pp. 1–22.
Developmental Disabilities Assistance and Bill of Rights Act of 2000, Public Law 106-402, 114 Stat. 1677, pp. 1–10.
Fair Housing Act of 1968, Public Law 90-284, 82 Stat. 73, pp. 1–9.
Fleischer D. Z., Zames F., *The Disability Rights Movement: From Charity to Confrontation*, Temple University Press, 2011, 320 p.
Individuals with Disabilities Education Act, Public Law 94-142, 89 Stat. 773, pp. 1–10.
Longmore P. K., Umansky L. (eds.), *The New Disability History: American Perspectives*, New York University Press, 2001, 402 p.
National Council on Disability, *Rehabilitation Act: 50 Years of Progress*, 2023, pp. 1–28.
National Council on Disability, *The Impact of the Americans with Disabilities Act: Assessing the Progress Toward Achieving the Goals of the ADA*, 2007, pp. 1–37.
Olmstead v. L.C., 527 U.S. 581 (1999), pp. 581–603.
Rehabilitation Act of 1973, Public Law 93-112, 87 Stat. 355, pp. 1–5.

Scotch R. K., From Good Will to Civil Rights: Transforming Federal Disability Policy, Temple University Press, 2001, 280 p.

Social Security Act Amendments of 1956, Public Law 84-880, 70 Stat. 807, pp. 1–4.

Ticket to Work and Work Incentives Improvement Act of 1999, Public Law 106-170, 113 Stat. 1860, pp. 1–6.

U.S. Department of Justice, A Guide to Disability Rights Laws, 2020, pp. 1–15.

U.S. Equal Employment Opportunity Commission, The ADA: Your Responsibilities as an Employer, 2005, pp. 1–18.

Workforce Innovation and Opportunity Act of 2014, Public Law 113-128, 128 Stat. 1425, pp. 1–8.

REHABILITATION SYSTEM OF UNITED STATES IN 50S OF TWENTIETH CENTURY – 20S OF TWENTY-FIRST CENTURY: LEGISLATIVE AND LEGAL ASPECT

Oleksii Fedinskyi

Postgraduate Student,

Dragomanov Ukrainian State University, Kyiv

***Abstract.** The article analyzes the development of the US rehabilitation system from the 1950s to the 2020s through the prism of legislative and legal changes. Particular attention is paid to key laws, such as the Rehabilitation Act of 1973 and the Americans with Disabilities Act of 1990, as well as court decisions that influenced the formation of social support policies for people with physical and mental injuries. The author examines the evolution of approaches to rehabilitation, the impact of socio-economic conditions at certain historical stages, scientific and technical achievements of the early twenty-first century, and current challenges in the field of legal support for rehabilitation services.*

***Key words:** rehabilitation, USA, legislation, social policy, rights of persons with disabilities, ADA, Rehabilitation Act, legal aspect, GI Bill, US Department of Veterans Affairs, post-war adaptation.*